

Škoda vsak četrtlet in
vsega s politično vred
v Mariboru s političnjem
na dan se celo leto 12 dn.,
pa leta 7 dn., četiri leta
pa. Izven Jugoslavije
pa. Skladna se pošlje
v Slovenijo. Sloven-
ski "Gospodar" v Ma-
riboru. Cena št. 5.
za dopolnila do odpo-
skladna se plačuje
v sprej.
Maribor, Slovenska št. 145.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo: Korotke cest
št. 5. Rokopisi se ne vra-
čajo. Upravištvu sprejeto
na karolinino, inerače to
reklamacije.
Cene inseratov po dogo-
toru. Za vsakrainske oglase
primeren papir. Posredni
oklamarje se pošiljajo
prosto.
Členov račun pošiljamo
vreda Ljubljane št. 10.221.
Telefon internen št. 285.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

4. L. ŠESTY.

Maribor, dne 12. oktobra 1922.

50. letnik.

OBCNI ZBOR ZUPANSKE ZVEZE

bo v nedeljo, dne 28. oktobra 1922 v Ljubljani v knjiž-
nični dvorani Jugoslovanske tiskarne, III. nadstropje.
Pričetek je točno ob pol enajsti uri dopoldne.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo tajništva.
3. Poročilo blagajnika.
4. Sprememba pravil.
5. Določitev članarine.
6. Zupanski tečaji in njihove prireditve v naslednjem poslovnem letu.
7. Proračuni in davčna politika občin.
8. Novi davki in naše stališče.
9. Občinske tiskovine.
10. Slučajnosti.

Po § 10 pravil sklepa občni zbor veljavno, ako je navzočih 40 vpisanih članov. Če občni zbor na dan skli-
canja ob določeni uri ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure
kasneje občni zbor, ki bo sklepčen ne glede na število
udeležencev.

Odbor.

Nova politika na vidiku.

Dva največji vladni stranki radikali in demokrati
so v razcepu. Med radikali imamo dve grupi: Pašiče-
vo in Protičeve; med demokrati Davidovičev in Pribič-
vičev. Protičevi pristaši so že davno za sporazum s
Hrvti, na pot sporazuma z SHS plemeni hoče kreniti
tudi vodja demokratske stranke Davidovič.

Nezadovolje v radikalni kot v demokratski stranki
traja že dolgo časa, osobito radi tega, ker ti dve naj-
močnejši vladni stranki sami uvidevata, da Pašič-Pri-
bičevičeva politika uničuje ves ugled teh dveh strank
med narodom in ako se ne neha ta dosedanja radikal-
no-demokratsko politika pred volivami, bodo ti obe
stranki zgubili pri novih volitvah svojo dosedanjo za-
slombo ter zaupanje med ljudstvom. Večina med ra-
dikali in demokrati povdarja javno in ugotavlja, da
je sedanja vlada glede na zunanjo, gospodarsko-finan-
čno in tudi notranjo politiko čisto nesposobna ter od
dne do dne poglavlja razdor med Hrvti in Srbi. Ve-
čina v vladnih strankah samih zahteva čisto drugo
smer politike. Ker je vodstvo politike vezano na ljudi,
zahtevajo vsi že streljni politiki popolno spremembo
političnih osebnosti, da otmajo ti novi politiki radikal-
no in demokratsko stranko, pa tudi državo samo.

Gotovo je tudi, da ta druga in nova politika se ne
bo dala izvajati na centralističnem temelju in se ne
naslanjati samo na srbijski živelj. Vsi, ki zahtevajo
spremembo dosedanje radikalno-demokratske politike,
mislijo na spremembo ustave, četudi te zahteve javno
ne izražajo in povdarjajo.

Pašič in Pribičevič seveda trdita, da stranke, ki
so izglasovale pred dobrim letom ustavo, nikakor ne
morejo sedaj zahtevati spremembo te ustave. Pa Pašič-
Pribičevičev izgovor je jalov, ker so po izglasovanju
ustave vladinovi sami naglašali, ta naša ustava ni po-
vsem dobra, pa da je tudi slaba ustava boljša kot pa
nobena. Ako je sedaj mogoča sprememba ustave, bi mo-
rale baš vladne največje stranke biti prve, ki bi upo-
rabile priliko in popravile to slabo ustavo.

Pašič in Pribičevič sta seveda proti najmanjši iz-
premembi ustave, ker bi se dosegel s spremenjeno u-
stavo sporazum med SHS plemeni in bi prenehala
nadvlada enega plemena nad drugim in s tem bi odk-
lenkalo centralizmu, pa tudi Pašiču in Pribičeviču.

Kakor že uvodoma omenjeno, vodil eno politiko
med radikali Pašič, a drugo Protič; med demokrati eno
Pribičevič, drugo pa Davidovič. Katera politika bude
ostala na površju: ali Pašič-Pribičevičeva, ali Protič-
Davidovičeva? Pašič in Pribičevič sta že dovolj doka-
zala, da nista kos svoji politični nalogi in da je njuna
politika zgrajena čisto na krivem temelju — dokaza-
la sta, da je v naši državi centralizem nemogoč in ne-
izvedljiv. Danes lahko rečemo in trdimo, da se bo ve-
čina odgovornih faktorjev v Beogradu oklenila nove
politike in osebnosti Protiča ter Davidoviča, ker sta
nova politika in ravno kar omenjeni politični osebnos-
ti omogočujeta sporazum Srbov s Hrvti in dajeta
jamstvo za redno, svobodno, pametno ter trajno par-
lamentarno delo.

Upamo, da bo vlada, ki bi nasledila Pašič-Pribič-
vičev, ponudila Hrvatom in nam Slovencem tak spo-
razum, da bomo naj lahko pristali in ki bo količkaj
zadovoljil SHS plemena.

Sokolstvo v službi režima.

Z bolj tipljivimi dokazi se sokolstvo ni moglo po-
kazati v svoji nizkotni hlapčevski ulogi in ogabnem
klečplazstvu pred trenutnimi mogotci bajonetov in
militarizma, kakor z nastopom vojaštva pod sokolsko
firmo v Ljubljani. Na komando zloduhov naše domo-

vine Pribičeviča, Žerjava in Puclja, izza katerih se
skriva «črna» in «bela roka» oblastiljega oficirstva,
je ves državni aparat mobiliziran za službo klikarske-
ga režima, ki si je kupil z milijoni državnega denarja
najemniško sokolsko idejo. Izrabljanje te nekdanj sploš-
ne narodne organizacije, v kateri je sodelovala tudi na-
rodna duhovščina in blagoslavljal njihove zastave, gre
danes celo tako daleč, da si sokolstvo šteje v «čas» biti
predstraža svobodomiselstva in okvir za zaslužjevanje
tistih, ki nasadajo na te limanice. Se več. Sokole, v
brezvestni njihovi protiverski gonji, ne oblije niti ru-
dečica sramu pred dejstvom, da morajo bolnišnice me-
tati na cesto uboge bolnike, ker nimajo denarja, kate-
rega požirajo sokolske prireditve. Dočim se našemu
dijaštvu odjemljejo ure neobveznega pouka v za živ-
ljenje koristnih predmetih in profesorjem nadurno pla-
čilo, ker ni denarja, je prosvetni zloduh imel dovolj
sredstev, da vsakemu srbskemu Sokolu izplača na ro-
ke po 2000 K za zlet v Ljubljano.

Pred temi strahovitimi dejstvi padajo vsi obziri,
ker moralna vrednost sokolstva je padla pod ničlo. Da-
nes sokolstvo nima nobenega ponosa več, nobenega so-
cialnega čuta za revne in preganjane, za bolne in siro-
te, za poštenje in izobrazbo. Ples, razuzdanost, pijan-
čevanje in pohlep za uživanjem jih goni v objem naj-
krutejšega režima, ki skoraj neobčutno vrši demoraliz-
zacijo prebivalstva in korumpira z državnim denarjem
nežna srca naše mladine.

In vse to je blagoslovil kraljevski manifest!

Toda v Sloveniji stoji krepko po robu močna in
vsestransko razvita orlovska organizacija. Orlovstvo,
kot vzvišena krščanska organizacija, stoji visoko iznad
dnevne politike, neodvisna od vsakega režima in teme-
lječa na načelih unske, telesne in verske vzgoje in kr-
ščanske ljubezni do Boga, do ljudstva in do domovine.
Bogu otroci, domovini sinovi, nikomur hlapci! To je
geslo orlovstva.

Moč orlovstva v Sloveniji odstrašuje trenutne mo-
gotce od nepremišljenih korakov odkritega nasilja in
brezzakonja. Zato pa tem hujše nastopajo proti vedno
bolj se razvijajočemu orlovstvu na Hrvaškem in v
Slavoniji, v Bosni in Hercegovini, v Vojvodini in Sre-
mu ter v Dalmaciji. Preganjanje Orlov-državnih urad-
nikov in učiteljev se vrši v masah in po določenem si-
stemu. Nastop v krogih se prepoveduje, češ, da je to
sokolski patent. Ko bi to čul Garibaldi, čegar organi-
zacije rudečih srca še danes obstojajo v Italiji, bi se v
grobu obrnil. Orlovskim več ali manj slične kroje pa
nosijo mnoge inozemske nesokolske telovadne organi-
zacije. Orel v Brodu (Slavonija) se je po nepotrebnem
pokoril zahtevi oblasti, da na svoji prireditvi ni nasto-
pil v kroju, dasi je Jugoslovanska orlovska organiza-
cija in njen krog od vlade priznana.

Toda še dalje gre nasilje oblastnežev v prilog so-
kolstvu proti orlovstvu. Te dni je izdal pokrajinski
namestnik za Hrvaško, dr. Juraj Demetrvič, vreden
naslednik zloglasnega Čuvaja, okrožnico vsem šolam,
v kateri prepoveduje šolski mladini vseh šol, da ne sme
biti niti kot naraščaj niti kot članstvo v nobeni telo-
vadni organizaciji, ki ni včlanjena v Jugoslovanskem
sokolskem savezu.

To je višek predrznosti tiranske družbe, kateri so
šteti dnevi samovladja in gaženja obtsoječih zakonov.

A. M. Slomšek oče slovenske šole in prvobitelj za narodno omiko.

(Ob 60 letnici njegove smrti).

24. septembra tega leta je preteklo šestdeset let po
smrti nepozabnega našega veličana, poljudnega pi-
satelja in pesnika, vzglednega šolnika in občudovanega
govornika, modrega dušnega pastirja in vnetega škofa
A. M. Slomška.

Tem povodom je odredila pokrajinska vlada za
Slovenijo, naj se temu spominu primerne slavnosti
vršijo v vseh osnovnih in meščanskih šolah ter v uč-
iteljskih Slovenije v ponedeljek, dne 25. septembra t. l.
kjer se šola začne pozneje, se pa ta obletnica preloži do
takrat.

Posebe ginljivo se je obhajal ta spomin v Maribo-
ru. Zasebno učiteljske ter meščanska in ljudska šola
č. šolskih sester ga je slavila s sveto mašo v nagrobni
kapeli Slomškovi ter z nagovori, deklamacijami in pet-
jem v svoji telovadnici; istotako je prisostovala mladi-
na I. dekliške meščanske šole na grobu velikega škofa
sv. maši in kratkemu nagovoru o namenu in pomenu
tega slavlja. Dekliška osnovna in meščanska šola v
Cankarjevi ulici je razven sv. maše v Baziliki in doma-
če proslave poklonila spominu velikega mladinojuba
krasne vence in na stotine svežih šopkov na grobu in
pred veličastnim spomenikom tukajšnje stolnice, kjer
je tudi zapela «Preljubo veselje, oj kje si doma?».

Ob 9. uri pa se je zbral v nagrobni kapeli in krog
nje učiteljski zbor državnega moškega učiteljskega s svo-

To je nezaslišano brezzakonje in nasilje nad organi-
zacijami, ki so vsaj — povdarjamo: vsaj — toliko
vredne, kakor sokolske.

Toda policajdemokratsko sokolstvo naj nikar ne
misli, da bo s temi nasilnimi in terorističnimi metoda-
mi utrdilo sebi zrahljana tla in pomnožilo redke vrste
svojih članov na Hrvaškem, kjer se je velika večina
sokolskih društev odcepila od policajdemokratskega
režimskega Saveza.

Sokol, ko se je zapisal hudiču, ki naj mu poka-
že in pribavi zlate zaklade, je podpisal tudi svojo —
smrtno obsodbo. Režim, pod katerim se zlato spreminja
v kurjak, ne more nuditi blagoslova denarju, izzetemu
iz stradajočega ljudstva, niti gotovost bajonetom, da
ne prebodejo tistega, v čegar varstvo so namenjeni.

Novodobni Neronovi pretorijanci naj pomnijo, da
se je sicer mogoče nekaj časa opirati na bajonete, ne
pa sedeti na njih!

Če so zapalili Rim in mučili kristjane, da ugo-
de satanskemu veselju Neronovemu nad nedolžnimi žrt-
vami in mučeniki, novodobni najemniški pretorijanci-
Sokoli ne bodo uspeli v svoji nameri, da podtaknejo
požar v Jugoslaviji nad glavami domoljubnega jugo-
slovanskega ljudstva v njegovi državi, katero rušijo s
svojim hlapčevstvom, niti jim ne bo prineslo uspehov
mučenje in preganjanje orlovskih in drugih krščans-
kih organizacij in njihovih članov!

Nezaslišano!

V Kočevju je zavod za slepce, ki so ga vodile č.č.
sestre usmiljenke. Kakor povsod, tako je tudi tukaj se-
danji framazonski brezverski režim tako dolgo ruval,
dokler ni protikatoliška vlada pregnala č.č. sestre iz za-
voda za slepe in tam nastavila sokolsko navdahnjene
oskrbnice, oskrbnice in učitelje, ki nimajo nobene ve-
sti in so trdosrčni do skrajnosti in surovi tako, da so
se morali ubogi slepci zateči v javnost in prositi usmil-
jenja in človekoljubnosti v časopisju. Ni čudo torej,
da so se v nedeljo, dne 1. t. m., po deseti maši zbrali
pred cerkvijo v Kočevju slepci-vojaki, invalidi, slep-
ženske in dekleta, ter slepi otročiči — vsi oskrbovanci v
zavodu za slepe — ter pričakovali č.č. sestre usmiljen-
ke, ki so prihajale od sv. maše. Bil je naravnost gan-
ljiv prizor. «Zakaj ste nas zapustile ve, ki ste nam bile
za mater; ah, vrnite se k nam!» — tako so vzdihovali
in prosili v solzah iz praznih očesnih votlin ubogi slep-
ci. Sestre usmiljenke so plakale in plakalo je ljudstvo.
Ta prizor je moral omehčati najbolj zakrknjena srca in
možje so stiskali pesti proti brezverskim centralistom,
katerih protikatoliška gonja se ne zaustavlja niti pred
vratni človekoljubnega zavoda, kjer životarijo največji
nesrečniki — slepci. Pregnanim č.č. sestram usmiljen-
kam se je krčilo srce od žalosti in boli, ker ne morejo
in ne smejo pomagati tistim, ki ne vidijo sicer dnevne
svetlobe, imajo pa srce, ki globoko čuti krivico, pa
tudi dobroto in človekoljubje. Pravega človekoljubja in
dobrotljivosti pa ne moremo iskati pri brezvercih, ka-
terih srca so otopela in prazna, pač pa v srcih z glo-
bokoto vero prepojenih, ker le taka srca morajo prinašati
luč tudi slepcem in sicer luč sv. vere. Toda današnji
oblastneži hočejo iztrgati slepcem še to edino in naj-
svetlejšo luč — luč sv. katoliške vere.

jimi gojenci, gojenkami ter učenci štirirazredne vadni-
ce, kakor tudi vsa deška meščanska šola. Po slovesni
sv. maši, pri kateri so prav lepo in s pravim umevan-
jem spominke slavnosti popevali gojenci IV. letnika,
je zbranim učiteljsčnikom govoril prof. Vreže o Slom-
šku kot očetu slovenske šole in prvoborniku narodne
omike, ter je po tem nagovoru dobro izvežban zbor kan-
didatov in kandidatinj ha grobu velikega škofa gin-
ljivo lepo zapel «Preljubo veselje, oj kje si doma?»

Ker se bodo slične spominke slavnosti vršile še
tu in tam, tako v šolah, kakor tudi v društvi, posebno
še izobraževalnih, sledi tukaj ta nagovor prof. Vreže:

Dragi navzoči! Slavni učiteljski zbor, vrla mladina!
Na čudovitem kraju smo zbrani! Krog nas so spomini
minljivosti človeške moči in slave ter napis, da tu po-
čiva ta in ta, ki pa bo kmalu pozabljen! Ta le grob pa
na levi strani oltarja — se nikdar pozabil ne bo, dokler
bo bival slovenski rod; vselej se bo vsak Slovenec hva-
ležno spominjal velikega moža, kojega telesne ostanke
tukajšnja zemlja zakriva že 60 let. Zapel je v svojih
mladih letih:

Tema zemljo je pokrila, — razsvetlilo se nebo;
Zvezd se vpema brezštevila, — ki nam svetitijo začno.
Oh, le pridite in pogledjte, — vse milijone zvezd

[preštejte,
Ki se gori sučejo, — nam prijazno svetijo.

Oh stoletnici njegovega rojstva mu je ta slavospev
na zvezde krasno uglasbil za moški zbor z bariton-
solom tukaj le pred kapelico počivajoči blagopokojni
stolni kapelnik Ludovik Hudovernik in se je prvokrat